

29 STRAIPSNIO – DUOMENŲ APSAUGOS DARBO GRUPĖ

**12054/02/EN
WP 69**

NUOMONĖ 1/2003

Dėl srauto duomenų saugojimo atsiskaitymo už paslaugas tikslais

Priimta 2003 m. sausio 29 d.

Darbo grupė buvo įsteigta vadovaujantis Direktyvos 95/46/EB 29 straipsniu. Tai nepriklausomas ES patariamasis organas duomenų apsaugos ir privatumo klausimais. Jos uždaviniai išdėstyti Direktyvos 95/46/EB 30 straipsnyje ir Direktyvos 97/66/EB 14 straipsnyje.

Sekretariatą suteikia Europos Komisija, Vidaus rinkos direktoratas, E Direktoratas „Paslaugos, intelektinė ir pramonės nuosavybė, žiniasklaida ir duomenų apsauga“. B-1049 Bruxelles/Wetstraat 200, B-1049 Brussels – Belgium – Office C100-6/136

Interneto adresas: <http://www.europa.eu.int/comm/privacy>

DARBO GRUPĖ ASMENŲ APSAUGAI TVARKANT ASMENS DUOMENIS

įkurta pagal 1995 m. spalio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 95/46/EC¹,
atsižvelgiant į direktyvos 29 ir 30 straipsnių 1(a) ir 3 dalis ir į 1997 m. gruodžio 15 d. Europos
Parlamento ir Tarybos direktyvos 97/66/EB 14 straipsnio 3 dalį,

atsižvelgiant į jų Procedūrų taisykles, ypač į 12 ir 14 straipsnius,

priėmė šią Nuomonę:

1. Įvadas

1.1 Ši Nuomonė yra susijusi su saugojimo laikotarpiu, per kurį srauto duomenys, atsirandantys perduodant pranešimus, gali būti tvarkomi apmokestinimo tikslais.

Savo Nuomonėje 7/2000 dėl Komisijos pasiūlymo, kuriuo vadovautasi priimant Direktyvą 2002/58/EB², darbo grupė pranešė, kad šiame direktyvos projekte nėra pateiktas suderintas laikotarpis, per kurį sąskaita galėtų būti teisėtai užginčyta. Šioje Nuomonėje siekiama peržiūrėti Rekomendaciją 3/99³, kurioje jau yra pateikiami patarimai šiuo klausimu, ypač tais atvejais, kada sąskaita yra apmokėta ir nėra užginčyta, bei suvienodinti EB duomenų apsaugos direktyvos pritaikymą ir tokiu būdu padėti telekomunikacijų kompanijoms, nacionalinėms valdžios institucijoms⁴ ir duomenų subjektams.

1.2 Direktyva 95/46/EB suderina asmenų apsaugos Europos Sąjungoje sąlygas ryšium su asmens duomenų tvarkymu.

¹ Official Journal no. L281, 1995-11-23, p. 31, prieinamas adresu: http://europa.eu.int/comm/internal_market/en/media/dataprot/index.htm

² Europos Komisijos siūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos Direktyvos dėl asmens duomenų tvarkymo ir privatumo apsaugos elektroninių ryšių sektoriuje 2000-06-12 COM (2000) 385.

³ Rekomendacija 3/99 interneto paslaugų teikėjams dėl srauto duomenų išsaugojimo įstatymo vykdymo tikslais – http://europa.eu.int/comm/internal_market/en/dataprot/wpdocs_99.htm

⁴ Ši Nuomonė turi pagelbėti duomenų apsaugos institucijoms, vykdant valstybių narių priimtų nuostatų taikymo monitoringą sutinkamai su duomenų apsaugos direktyvomis ar kai jos ieško informacijos, kada valstybės narės sukuria administracines priemones ar taisykles, susijusias su srauto duomenų tvarkymu. Tai taip pat turi pagelbėti valstybėm narėms planuojant nacionalines Direktyvos 2002/58/EB įgyvendinimo priemones.

Šios direktyvos 6 straipsnis numato:

„1. Valstybės narės numato, kad asmens duomenys turi būti:

a) tvarkomi teisingai ir teisėtai...

e) laikomi tokio pavidalo, kad duomenų subjektų tapatybes būtų galima nustatyti ne ilgiau, nei tai yra reikalinga tais tikslais, dėl kurių duomenys buvo surinkti arba po to tvarkomi. Valstybės narės išdėsto asmens duomenų, ilgesnį laiką saugomų dėl istorinės, statistinės ar mokslinės paskirties, atitinkamas apsaugos priemonės.“

2. EB direktyvų taikymas telekomunikacijų ir duomenų apsaugos srityje

2.1. Direktyva 97/66/EB numato valstybių narių nacionalinės teisinės bazės harmonizavimą, užtikrinant reikalingą pagrindinių teisių ir laisvių tinkamą apsaugos lygį ir ypač teisės į privatumą, atsižvelgiant į asmens duomenų tvarkymą telekomunikacijų sektoriuje ir užtikrinant šių duomenų ir telekomunikacijų įrangos bei paslaugų laisvą judėjimą Bendrijoje. Šios direktyvos 6 straipsnis numato:

„1. Su abonentais ir vartotojais susiję srauto duomenys, kuriuos fiksuojant skambučius tvarko ir kaupia bendrojo telekomunikacijų tinklo operatorius ir (arba) visuomenei prieinamų telekomunikacijų paslaugų teikėjas, nepažeidžiant šio straipsnio 2, 3 ir 4 dalių nuostatų pokalbiui pasibaigus turi būti sunaikinti ar padaryti anonimiškais.

2. Priede nurodyti duomenys gali būti tvarkomi, kad būtų pateiktos sąskaitos abonentams ir apmokėta už telekomunikacijų tinklų sujungimą. Taip tvarkyti duomenis leidžiama tol, kol baigiasi laikotarpis, per kurį sąskaita gali būti teisėtai užginčyta arba gali būti reikalaujama apmokėjimo.“

2.2. Ši direktyva 2003 metų lapkričio mėnesį bus pakeista 2002 metų liepos 12 dienos Direktyva 2002/58/EB dėl asmens duomenų tvarkymo ir privatumo apsaugos elektroninių ryšių sektoriuje⁵.

Direktyvos 2002/58/EB 6 straipsnis patvirtina Direktyvos 97/46/EB padarytą pasirinkimą ir išplečia jos taikymo sritį bendrame elektroninių komunikacijų kontekste. Jis numato:

„1. Su abonentais ir vartotojais susiję tinklo srauto duomenys, kuriuos tvarko ir saugo viešųjų ryšių tinklo ar viešai prieinamų elektroninių ryšių paslaugų teikėjas, turi būti ištrinami arba verčiami anonimiais, kai tapo nereikalingi pranešimui perduoti, jei dėl to nepažeidžiamos šio straipsnio 2, 3 ir 5 dalys ir 15 straipsnio 1 dalis.

2. Tinklo srauto duomenys gali būti tvarkomi, kai reikia abonentams pateikti sąskaitas ir mokėti už sujungimą. Toks tvarkymas leistinas tol, kol nepasibaigęs terminas, per kurį pateikiama sąskaita ar mokėjimo reikalavimai galioja teisiškai“.

2.3. Savo Rekomendacijoje 3/99 29 straipsnio darbo grupė primena Direktyvos 97/66/EB 6 straipsnio įpareigojimą, kad pokalbiui pasibaigus srauto duomenys turi būti sunaikinti ar padaryti anonimiškais. Darbo grupė paaiškino, „kad to nepadarius duomenų rinkimo, teikimo ar kitokio tvarkymo metu, gali kilti potenciali grėsmė privatumui, kad tai lemia ypatingų srauto duomenų asmens pranešimų profiliai, kurie apima informacijos šaltinius ir fiksuoto ar mobilaus telefono vartotojo vietos duomenis“. Pagaliau, darbo grupė primena, kad 6 straipsnio 2 dalyje numatoma išimtis, kad srauto duomenų tvarkymas abonentų sąskaitų apmokėjimo ir mokėjimo už tinklų sujungimą tikslais gali būti „leidžiamas tol, kol nepasibaigęs terminas, per kurį pateikiama sąskaita ar mokėjimo reikalavimai galioja teisiškai“.

2.4. Direktyvos 97/66/EB 6 straipsnio 2 dalis (Direktyvos 2002/58/EB 6(2)straipsnis) turi būti interpretuojama remiantis bendrais ir apibrėžtais direktyvų tikslais. Ryšium su tuo preambulės 10 dalyje numatyta:

⁵ OJL 201, 2002-07-31

„(10) kadangi asmens duomenų tvarkymą reglamentuojančių nacionalinių įstatymų tikslas – apsaugoti pagrindines teises ir laisves, ypač privatumo teisę, ir tai pripažįstama Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos 8 straipsnyje, taip pat Bendrijos teisės aktų bendruosiuose principuose; kadangi dėl šios priežasties, suvienodinant tokius įstatymus, negali būti sumažinta juose numatyta apsauga, o priešingai – turi būti siekiama aukšto apsaugos lygio visoje Bendrijoje;“ perkomutavimo

2.5. Direktyvos 97/66/EB 6 straipsnio 4 dalis (Direktyvos 2002/58/EB 6 straipsnio 5 dalis) teigia, kad „Srauto duomenų tvarkymas, kaip apibrėžta 1, 2, 3 ir 4 dalyse, (...) ribojamas tik tomis veikomis, kurios yra būtinos minėtos veiklos tikslams pasiekti“. Direktyvos 97/66/EB preambulės 17 dalis aiškina 6 straipsnio 2 dalį (taip pat žiūrėti Direktyvos 2002/58/EB 26 įžanginę dalį):

„(17) kadangi su abonentais susiję duomenys, tvarkomi fiksuojant skambučius, apima informaciją apie fizinių asmenų privatų gyvenimą ir yra susiję su jų teise į tai, kad būtų gerbiamas jų korespondencijos slaptumas, ar su teisėtai juridinių asmenų interesais; kadangi tokie duomenys gali būti kaupiami tik tiek, kiek jų reikia pateikiant sąskaitas už paslaugas arba mokant už telekomunikacijų tinklų sujungimą, ir tik ribotą laiką; kadangi bet koks tolesnis tvarkymas, kurį norėtų atlikti visuomenei prieinamų telekomunikacijų paslaugų teikėjas, kad galėtų teikti rinkoje savo telekomunikacijų paslaugas, leistinas tik tuo atveju, kai abonentas, iš visuomenei prieinamų telekomunikacijų paslaugų teikėjo gavęs tikslią ir išsamią informaciją apie jo ketinamo atlikti tolesnio tvarkymo būdus, su tuo sutinka“.

2.6. Iš šių įžanginių dalių yra aišku, kad duomenys, saugomi sąskaitų apmokėjimo ir mokėjimo už tinklų sujungimą tikslais, turi būti saugomi tiktai apibrėžtą laikotarpį bei reguliariai taikomais išplėstais laikotarpiais, kaip primenama darbo grupės Rekomendacijoje 3/99.

Kyla klausimas, kiek ilgai asmens srauto duomenys gali būti išsaugomi „sąskaitų apmokėjimo ir mokėjimo už tinklų sujungimą tikslais“ ypač tais atvejais, kada sąskaita yra apmokėta ir nėra užginčyta.

2.7. Valstybių narių skirtingose teisinėse sistemos yra įvairių nuostatų dėl trukmės laiko, per kurį sutartinės teisės ribose gali būti inicijuojami veiksmai. Šie laikotarpiai kartais padeda nustatyti išorines ribas, kiek duomenys gali būti saugomi, kai sąskaita yra teisėtai užginčyta arba reikalaujama apmokėjimo. Vis dėlto, tai turi būti taikoma pagal principą, kad asmens duomenų tvarkymą turėtų riboti nustatyti duomenų rinkimo ir jų tvarkymo tikslai. Daugeliu atvejų sąskaitos apmokomos nustatytu laiku.

Darbo grupės nuomone, proporcingumo principo taikymą ir faktą, kad pagal Direktyvos 97/66/EB 6 straipsnio 2 dalį (ir Direktyvos 2002/58/EB 6 straipsnio 2 dalį) srauto duomenys gali būti „tvarkomi tol, kol baigiasi laikotarpis, per kurį sąskaita gali būti teisėtai užginčyta arba gali būti reikalaujama apmokėjimo“ reikėtų paprastai suprasti taip:

Srauto duomenys turėtų būti saugomi tiek, kiek tai būtina sąskaitoms apmokėti ir ginčams išspręsti. Paprastai tai apima 3-6 mėnesių maksimalų saugojimo laikotarpį ir neilgiau tais atvejais, kai sąskaitos yra apmokėtos ir nebuvo užginčytos ar pareikštos abejonės (atsižvelgiant į individualių abonentų privatumo teisę) 6.

Ypatingais ginčų ar abejonių atvejais duomenys gali būti saugomi ilgesnį laiką kad būtų palengvintas sąskaitų apmokėjimas. Net kai sąskaita apmokėta, ilgesnis saugojimo laikotarpis galėtų būti pateisinamas ypatingais išskirtiniais atvejais, kai yra konkretūs požymiai, kad gali kilti ginčai ir abejonės. Tokiais atvejais saugojimo laikas turi būti apgalvotas, atsižvelgiant į ypatingas

⁶ Žr. ypatingą Graikijos situaciją šiuo klausimu. Pagal Graikijos nacionalinio telekomunikacijų ir pašto komiteto (EETT) sprendimą (sekusį po Graikijos duomenų apsaugos institucijos teigiamo sprendimo), abonentai gali naudotis galimybe prašyti paslaugų teikėjo ištrinti juos liečiančius srauto duomenis su sąlyga, kad abonentas po to negalės užginčyti mokėjimo. Šiuo atveju teikėjas yra įpareigotas sunaikinti srauto duomenis nepriklausomai nuo laiko tarpo, numatyto įstatyme.

kiekvieno atvejo aplinkybes, kad būtų įmanoma išspręsti kylančius ginčus. Tačiau saugojimo terminai negali būti ilgesni, negu nustatyta nacionaliniuose įstatymuose⁷.

Remiantis Direktyvos 97/66/EB 6 straipsniu (ar Direktyvos 2002/58/EB), saugojimo laikotarpis turėtų prasidėti tada, kai srauto duomenys daugiau nebereikalingi pranešimo perdavimui⁸. Tikslus pranešimo perdavimo pabaigos momentas priklauso nuo elektroninių ryšių paslaugos pobūdžio⁹.

2.8. Darbo grupė nori akcentuoti, kaip jau buvo minėta, kad pagal Direktyvos 95/46/EB 6 straipsnį ir Direktyvos 97/46/EB 6 straipsnio 4 dalį, saugomi srauto duomenys turi būti „būtinai“ duomenys. Gali būti tvarkomi tokie duomenys, kurie yra adekvatūs, svarbūs ir nėra perdėtai susiję su tvarkomais sąskaitų apmokėjimo ir mokėjimo už tinklų sujungimą tikslais (tvarkomų duomenų proporcingumo principas). Tai reiškia, kad jeigu tam tikro tipo pranešimai nėra apmokestinami, tai srauto duomenys negali būti tvarkomi šiais tikslais.

Darbo grupė pabrėžia, kad Direktyva 2002/58/EB teikia bendrą apibrėžimą duomenims, kurie apibrėžiami kaip „srauto duomenys“ (žr. Direktyvos 2002/58/EB 2 straipsnio 2 paragrafą b pastraipą). Pagal tvarkomų duomenų proporcingumo principą, kuris minėtas ankstesniame paragrafe, valstybės narės bus atsakingos, ir gal būt nacionalinės priežiūros institucijos savo kompetencijos ribose, kad įgyvendinant Direktyvą 2002/58/EB būtų imtasi reikalingų priemonių, atsižvelgiant į skirtingas srauto duomenų kategorijas. Šiame kontekste ypatingą dėmesį reikia atkreipti į tai, kad srauto duomenys, kurie nėra reikalingi sąskaitų apmokėjimams ar mokėjimams už telekomunikacijų tinklų sujungimą atlikti, nebūtų ilgai saugomi. Taip pat ypatingą dėmesį reikėtų skirti komunikacijų sistemoms, kurių pagrindas yra vienoda norma.

3. Asmens duomenų tvarkymas apmokestinimo tikslais.

Darbo grupė supranta, kad valdytojai ilgus saugojimo terminus bando pateisinti remdamiesi apmokestinimo tikslais. Apmokestinimo tikslai iš tikrųjų yra susiję su sąskaitų apmokėjimo tikslais. Nežiūrint į tai, kad duomenų valdytojams reikia turėti kelerių metų mokėjimo įrodymus, kurie apima bendrą sąskaitų apmokėjimo kiekį, šis reikalavimas iš esmės neturėtų būti išplėstas pagrindiniams srauto duomenims, kurių pagrindu sudaromos sąskaitos už telefoną. Pagal Direktyvos 97/66/EB 6 straipsnį (ir Direktyvos 2002/58/EB 6 straipsnį), šis reikalavimas gali pateisinti tik bendrą mokėjimo sąskaitų tvarkymą, bet ne srauto duomenų, kurių pagrindu sudaromos sąskaitos.

4. Rekomendacijos

4.1. Reikia pažymėti, kad valstybėse narėse egzistuoja elektroninių komunikacijų kompanijų praktikos dėl srauto duomenų saugojimo skirtumų. Darbo grupės nuomonė yra tokia, kad bet kokie veiksniai, kurie yra nesuderinami su 2.7. ir 2.8. paragrafuose nustatytais principais ir kurie nėra aiškiai leidžiami teisinių nuostatų pagal Direktyvos 97/46/EB 14 straipsnį (ir Direktyvos 2002/58/EB 15 straipsnį)¹⁰, yra akivaizdžiai nesuderinami su EB duomenų apsaugos įstatymu.

⁷ Tokiose šalyse, kaip Airija ir Jungtinė Karalystė, saugojimo laikas yra šešeri metai.

⁸ Formulotė, naudojama Direktyvoje 97/66/EB, yra modifikuota Direktyvoje 2002/58/EB, priimant dėmesin įvairių tipų elektroninių komunikacijų paslaugas.

⁹ Žr. Direktyvos 2002/58/EB 27 įžanginę dalį

¹⁰ Direktyvos 97/66/EB 14 straipsnis leidžia valstybėms narėms priimti teisinės priemones, kad būtų apribotas įvairiose direktyvos nuostatose numatytų pareigų ir teisių mastas, įskaitant 6 straipsnį dėl srauto duomenų. Tačiau teikiami apribojimai yra „būtinai“ vieno iš išvardintų interesų apsaugai (nacionaliniam saugumui, gynybai, visuomenės saugumui, kriminalinių nusikaltimų ar neteisėto telekomunikacijų sistemos naudojimo prevencijai, tyrimui, išaiškinimui ir traukimui baudžiamajai atsakomybėn). 15 straipsnis nekeičia šios nuostatos esmės. Jame teigiama, kad apribojimai yra „būtinai, atitinkami ir proporcingi“ „demokratinėje visuomenėje“ ir taip pat papildo, kad valstybės

4.2. Todėl yra svarbu, kad būtų imtasi priemonių, ribojant laikotarpį, kurio metu telekomunikacijų paslaugų teikėjai yra įgaliojami tvarkyti srauto duomenis sąskaitų apmokėjimo ir mokėjimo už tinklų sujungimą tikslais. Pagal nustatytus 2.7. paragrafe principus darbo grupė pabrėžia, kad, direktyvai priimtinas aiškinimas dėl duomenų apsaugos būtų toks, kad nustatytas apmokėjimo sąskaitų saugojimo laikas turėtų paprastai apimti maksimaliai 3-6 mėnesius, **su išimtimis** ypatingų ginčų atveju, kada duomenys galėtų būti tvarkomi ilgesnį laiko tarpą. Tik adekvatūs, svarbūs ir ne pernelyg didelės apimties srauto duomenys gali būti tvarkomi sąskaitų apmokėjimo ir mokėjimo už tinklų sujungimą tikslais. Kiti srauto duomenys turi būti ištrinti.

Briuselis, 2003 m. sausio 29 d.
Darbo grupės vardu
Pirmininkas
Stefano Rodota

Į lietuvių kalbą išvertė Valstybinės duomenų apsaugos
inspekcijos vyr. specialistas

Z. Medutis
203-09-15

narės gali, be kita ko, priimti teises priemones, leidžiančias ribotą laiko tarpą saugoti duomenis, remiantis 15 straipsnio 1 dalyje išvardytais tikslais, ir tos priemonės turi atitikti Bendrijos teisės bendruosius principus, taip pat nurodytus Europos Sąjungos sutarties 6 straipsnio 1 ir 2 dalyse.

Dėl šio klausimo žiūrėti Nuomonę 5/2002 dėl Europos duomenų apsaugos įgaliotinių pareiškimo tarptautinėje konferencijoje Kardinale (2002-09-09/11) dėl privalomo sistemiško telekomunikacijų srauto duomenų išsaugojimo, kurioje tvirtinama, kad sistemiškas srauto visų rūšių duomenų išsaugojimas vienerių metų laikotarpiui ar ilgiau būtų aiškiai neproporcingas ir todėl nepriimtinas demokratinei visuomenei.